
Som vi Mennesker

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Som vi Mennesker

4

Som vi Mennesker

Som vi Mennesker

Som vi Mennesker - Ny Bog af Bangsgaard

Af Sognepræst Kaj Munk

Jyllandsposten 6.12.1936[1]

Den kommer ned fra oven i en tynd Traad, gør Lykken, men du skal ikke fange efter den, for saa gælder det ikke; i samme Sekund er den bare en almindelig Edderkop; nej, men lader den sig af egen Vilje dumpe ned paa dit Ærme eller i dit Skød, saa er den Lykken – – – og om et Øjeblik er den forsvundet igen. Nuvel, men du havde den altsaa det Øjeblik; der er dem, der aldrig vinder den Ære at gæstes af den. Se bare! Der hænger den og dingler paa Omslaget af P. Bangsgaards nye Bog ”Som vi Mennesker”, der fortæller om de Minutter i hans slidsomme Liv, da Lykken firede sig ned til ham fra en Skrænt, en Klittop, et Træ, de glade Dage, naar han havde stjaalet sig fra sit Værksted og Naturen som en god Kollega velvilligt lod ham kigge ind i sit.

Vi Læsere af ”Jyllandsposten” behøver jo ingen Præsentation af den Ringkøbing Skomager. Ofte har han været vor skattede Fører, naar Søndagsturen gik ud til Brandbæltet eller Mosegraven, til Gaaseodden eller Blaabærdalen. Vi fulgte ham aldrig omsonst; altid havde han noget at vise os, som vi almindelige dødelige slet ikke uden hans Vejledning var blevet vår. Bangsgaard er jo hverken Zoolog eller Digter; han er bare Naturens ydmyge Ven; det er det, der gør os saa rige ved at være i hans Selskab derude.

Det er ikke det, at han har Forstand paa det, han snakker om; det har han ogsaa; det er forunderligt, saa sjældent han træder ved Siden af, naar man betænker, hvor haabløst lidt han har haft af Tid, af Penge, af Hjælpemidler og af medinteresserede; det kan passere ham, at han vurderer Farven paa et Fugleæg fejlt, eller at den uøvede Pen under Omtalen af Sivsangerhannen taber et n paa det sidste a's Plads. Men i det store og hele er det, saa vidt en Ikke-Fagmand tør tro sit Instinkt, beundringsværdigt, saa sikkert han ved praktisk Besked. Fejltagelser er jo noget, der kan forekomme alle Vegne, selv der hvor det videnskabelige Apparat er mest patenteret i Gang.

Det er heller ikke det, at han nyder at arrangere de Oplevelser, han har været ude for; det kan han for Resten gøre med Virkning; og ofte kan han slutte en af sine korte Fortællinger med en Beskrivelse, et Billede, der virkelig er Naturkunst, og som sætter sig fast i Erindringen, saa det staar der længe efter, at Fortællingen er glemt. Men det, der har gjort ham saa vellidt af os, hans Læsere, er netop, at hans Plads er udenfor det professionelle; han ser med vore Øjne og hører med vore Øren og fortæller med vore Ord, men opfatter med sit eget Hjerte, hvis Varme forplanter sig til vore, saa vi indledes af ham i den Naturs Mangfoldighed, vi Bønder daglig gaar midt i og til vor egen Skam og Skade ofte agter saa altfor ringe paa.

Man kunde hjerteligt have undt Bangsgaard, at han i sin Ungdom havde faaet Lov til at følge sin Lyst. Evnerne var der og Interessen ogsaa, men Pengene ikke. Sagligheden i hans Iagttagelser havde da været en anden, og Hjælpeløshederne i Ortografi og Udtryksform

havde ikke eksisteret. Jo, mange Tak. Men har vi ikke Folk nok, der videnskaber sig og bare kan skrive for sig selv og hinanden, og Folk nok i dette Skoleland, der kan skrive fejlrit, og dermed er det sagt, hvad de kan? Det er givet, at Bangsgaard i saa Fald ikke havde haft den Læsekreds, han nu har - og hvorfor skal de fattige altid nøjes med Smulerne, der falder fra de riges Bord? Maaske vi skal sige med Terje Vigen: Bedst var det kanske, at det gik, som det gik. Alligevel kunde jeg ønske for ham og for os, der omgaas hans Pen, om en Mæcen nu - naa, men det kommer jeg til senere.

Det er en Mandfolkebog, "Som vi I Mennesker". Den er ikke skrevet for de Temperamenter, der finder Naturen noget aah saa yndig og ikke ved eller ønsker at vide andet om en Kat, end at den er en lille Pakke Silke, der laber Mælk i sig. Dem har vi jo nogen Stykker af især her til Lands, hvor alt er saa hyggeligt og betrygget og livs- og ulykkesforsikret, at det for Velhavere lader sig glemme, hvordan Livets Kaar egentlig er. Ude i Europa skyder man daglig Folk i Læssevis som noget selvfølgerigt, herhjemme kan man høre selv Mænd himle op i Forargelse over uskyldige Jægeres "Lystmyrderi". For ikke at tale om, at man kan blive udsat for, at en Dame, som man ved ikke vilde genere sig for at stikke et Barn ihjel i sit Liv med en Naal, vrider Hænder og er daanefærdig over, at en gammel Hanhare faar, Lov at ende sine Dage anstændigt for et Skud Hagl i Stedet for at faa sine Øjne prikket ud af Krager og langsomt hakkes ihjel.

Bangsgaard ved, hvordan det gaar til derude paa Livets Valplads; det har ikke betaget ham Kærligheden til de optrædende. Besk er jo Bogens Titel, vil man sige. Naar et Par Ræve har haft Held til at jage et Raadyr dødtræt, begynder de af Forsigtighedshensyn, for ikke at risikere at faa en Forklov i Øjet, at æde det bagfra, alt mens det endnu er levende. "Som vi Mennesker", siger Bangsgaard. Det er haardt sagt. Gør han ikke Uret? Jo, maaske. Mod Dyrene. Vi Mennesker hælder i Spanien hinanden over med Benzin. Eller gør endnu værre Ting. Salengro.

Men Bangsgaard har ogsaa opdaget andre Spor end Blodspor, naar han færdes derude. Disciplin. Hjælpsomhed. Skønhed. Livsglæde. Venskabsfølelse. Frem for alt Kærlighed. Læs om Islommens Længsel i Ensomheden. Læs Eventyret om Aakandefrøet. Læs om den lille Mor Agerhønes altopslugende Omhu for de smaa. "Som vi Mennesker", siger Bangsgaard igen og smiler mildt. Og atter ræddes vi for, at han gør Dyrene Uret, de, der hverken kender sociale eller hygiejniske Indikationer.

Joda, det er en rigtig Dyrebog, den. Og Peter Holm har skilt sig flinkt fra Tegningerne. Bangsgaards Sans for Dramatik er der ikke i dem; men der er Stemning over dem; man ser sig veltilpas paa dem; engelsk Illustrationskunst fra Petroleumslampetiden maaske; men ogsaa den kunde tale til Hjertet.

Tilgiv mig et Spørgsmaal: Læser Carlsbergfonden ikke "Jyllandsposten"? Eller en anden Institution med Hjertet paa det rette Sted, saa den forstaar, hvad det betyder, at en ensom Ulærd, boende milefjernt fra Sagkundskab og Bøger for slet ikke at tale om Ud nævnelser og Lønninger, med Troskab mod en værdifuld Interesse et nøjsomt Liv igennem har stræbt efter at indleve sig selv og dem, der vilde høre paa ham, i dansk Naturs Rigdom? Jeg mener, brutalt sagt: Er der ikke i dette rige Land lidt Penge, der kunde gøre

en saadan Mand en Smule friere de fattige Aar, han endnu kan have tilbage at leve i, give ham Lov til lidt oftere at lade Skomagerskamlen strække Benene, maaske opfylde ham saa overnaturligt et Ønske som Raad til at anskaffe sig et Fotografiapparat? Jeg spørger blot.

”Kampen for Tilværelsen”, sagde Darwin. Den har Bangsgaard studeret ude i Naturen. Ogsaa andet Steds. Ogsaa bitterligt andet Steds.

”Som vi Mennesker.”

Kaj Munk.